

Жарко Огњановић

УПУТСТВО ЗА ЧИТАЊЕ РОМАНА „ЦРТЕЖ НА ЖАБЉЕМ НОКТУ”

Као што сваки читалац зна, романи се деле на две врсте: оне које су за чачкање ушију и оне које су за чачкање носа. Роман за чачкање ушију има странице које се лако исцепају из књиге, и које се савију у неку врсту фишека, а затим набију у ухо, и пажљиво окрећу, док се талог морских шумава, жут као грејпфрут, не домогне хартије и слова (а то је онда пожар фантастике!) Романи за чачкање носа служе да се закљони читалац док чачка нос. Левом руком се роман подигне, тако да скрије лице, десном руком, то јест кажипрстом, оним којим се прети, чачка се нос, и тражи се скривена суштина појавне стварности (и то је онда пожар мистике!) Овај роман може да служи и за једну и за другу сврху, и мушкарцу и жени, и младом и старом, од седам до седамдесет седам година, и на свим језицима, од француског до свахилија...

А што се тиче наслова, легенда каже да су све жабе некад имале нокте (као што су змије имале ноге, па их сад крију), и на тим ноктима се цртало, нарочито у Панонији, и нарочито кинеским тушем. Читалац који не умре док чита роман имаће задовољство да га прочита; читалац који умре, имаће још веће задовољство што га није прочитао. И нерођењи читалац ће од свега имати користи, а и бабица у градском породилишту, којој је већ досадило да чами на годишњем одмору у родном селу. Цртеж на нокту жабе био је скупocen као *lapis lazuli*, и мирисан попут ветра са лаџа која превози зачине. Нешто од тога осетиће се и у књизи која је пред тобом, читаоче, и иза тебе, такође, и испод тебе, и изнад тебе (и у теби, дакако, нарочито ако је прогуташ, као што се гутају све добре књиге).

Остај ми здраво, вољени мој, без кога не би било пишчеве славе, ни пишчевих пара, ни лепих жена за поподневни одмор, ни нале на Нобелову награду, ни уопште свега лепог о чему се машта од детињства!

КАКО ЈЕ СИЛВЕСТАР ХАЦИ-АРАЛАМПИЈЕВИЋ СЕЈАО СО ПО ВЕТРУ И ШТА МУ ЈЕ РОДИЛО

(Одломак из романа Лулице Фрулице „Цртеж на жабљем нокту”, читан на састанку Савета Маски једне романтичне јесени двадесетих)

У јесен, када јабуке почињу да труле или да се румене, пробуди се Силвестар Хаџи-Аралампијевић, пријатељ царевне Латекс, и реши да сеје со по ветру, са унутрашње стране. Музичка кутија из XIII века за свира му омиљену мелодију, која је личила на уштављену кожу дивљега ветра и на паприку-добошару. (Ваљда бобошару — али, оставимо то читаоцу, који нам, пијан од пиринчане ракије, намигује са крова кућице у цвећу. Препознајеш ли се, читаоче, ти, хермафородиту један?) Док се умивао, Силвестар Хаџи-Аралампијевић виде да му је лице нестало у лавабоу, али се зато лавабо смешио. То га подсети на Миросанду Георгијевић, племкињу из Будве, коју је упознао у Перасту, поред споменика Матији Змајевићу; Миросанда се толико загонетно смешила да јој је Силвестар поклонио цев. (Цвет? — али препустимо то читаоцу, са очима боје индига, или читатељки снених очију, која чита Брајево писмо.) И онда су обоје дуго гледали у Сунце на заласку; чинило им се да Сунце залази целе ноћи. И кад је изашло, зачудиће се његовој величини и што је личило на сабљу-димискију. Више се нису видели, али су чули гласове своје Neroђене деце у лишћу липе...

Бријући се дугом бритвом, оштром као заповест команданта српског хусарског пука и његовог дугогодишњег пријатеља Темелка Гвозденовића племенитог Бјорг, с којим је сањао исте снове о критском лавиринту и Тезејевом повратку, Силвестар примети да му се лице вратило на своје место, али је, уместо браде, нарасла маховина, нарочито са северне стране подбратка. Било је то знамење да треба да пожури да сеје со. Сетио се сетних стихова једног арапског продавца рибе: „О, како је тешко сејати со! Ко може то, осим тебе, читаоче дугих ногу и плитке памети.” (Ово је реченица за мушки примерак, да се читатељке из „Про Фемине” не наљуते.)

Најзад оде у кухињу и узне шаку соли из сланика на коме је био цртеж ветрењаче; сети се да му је то поклонила прабаба, на самрти, подсећајући га на витеза тужног лика (мислим, прабаба га је подсећала на витеза тужног лика), Остоју Палацког, њеног љубавника који је својевремено на лалама јахао кроз Холандију, док су му чакшире од злата звецкале на мамузама. (И ти, читатељко, погађаш о коме је реч: то је дечак из твојих снова, од којих се будиш влажна попут росе на сечиву.) Када је узимао со, стави један грумен на врх језика; док се није отопила, со на врху његовог језика личила је на снег на Копаонику, где су чести земљотреси. Од задовољства, Силвестру заигра десни брк; играо је

охридско оро, оно које се игра о вашарима код споменика Кирилу и Методију... (Који су, као што знаш, читаоче, ти, само ти, својевремено прошли преко Балкана као муње остављајући уза себе мрвице... Или су то били Ивица и Марица? Тешко је то рећи, у овом свету-хијероглифу, коме недостаје Шамполион, а и шампони су све лошије каквоте.)

И изађе напоље Силвестар Хаџи-Аралампиевић, и погледа разроко на све четири стране света, и на све четири стране чаршије, и у правцу сва четири елемента, и четири пута штучну, а једном подригну, као што му је рекла врачара која је ишла за принц-Еугеновим војскама. И баци пријатељ царевне Латекс пуну шаку соли у лице ветру, а ветар кину и викну: „Опет си ме надиграо, ти, сине поларне медведице, честњејши и високодостојњејши грађанине Рагузе, љубитељу вина са циметом и лепих жена хромих на једну ногу! Догодине, кад прође ромбоид месеци, послаћу ти кобилу са ждребетом које има рог на челу, а ти ћеш мислити да је то једнорог и желећеш да му одсечеш рог, да би то био извор изобиља за тебе и твој род. Но, преварићеш се горко, и преварићеш се љуто, и преварићеш се слатко, и преварићеш се слано, и кад ти језик отекне, исплазићеш га свом лику у напуклом огледалу дртино матора!” И ветар се накашља, пљуну гомилу лишћа са оближње тополе, а Силвестар схвати шта ће му родити од сејања соли.

А ти, читаоче, ако ниси схватио, мотику у шаке, па копај. Можда ћеш наћи закопано благо.